

BIODIVERSITEIT net zo **HIP** als **HITTESTRESS**

Maar weinig gemeentelijke bestuurders lopen warm voor het thema biodiversiteit. Wel hoog op de agenda staan klimaatbestendigheid en gezondheid. Die gaan net zo goed over 'groen', dus waarom biodiversiteit daar niet aan koppelen? KCNL bracht veertien partijen samen om te werken aan een 'biodiversiteitsstresstest'.

Alle steden moeten een klimaatstresstest doorlopen. Die test presenteert een reeks kaarten die snel een goed beeld geven van de kwetsbare punten van de stad bij klimaatverandering. Bestuurders lijken daar heel gevoelig voor, zag Edwin van der Strate van advies- en ingenieursbureau Tauw. Hij vroeg zich af: kunnen we niet ook zo'n tool maken voor groen en biodiversiteit in de stad? "Voor een leefbare en klimaatrobuuste stad hebben we biodiversiteit net zo hard nodig."

POLITIEKE AGENDA

Maar groen – laat staan biodiversiteit – staat niet hoog op de politieke agenda's. Van der Strate: "In steden leidt vooral verdichting tot minder groen. Geld verdienen op de korte termijn lijkt belangrijker dan de baten van groen, want die zie je pas op langere termijn en zijn moeilijker door te rekenen. Politiek gezien is dat lastig." Laten we daarom groen koppelen aan stedelijke thema's die wel aandacht krijgen, zoals hittestress en gezondheid, was de gedachte. Maar hoe maak je dat groen dan ook biodivers? Maar liefst vijf onderwijsinstellingen, vijf overheden en vier natuurorganisaties en adviesbureaus zetten met ondersteuning van KCNL samen hun tanden in deze vraag. Ze wilden in kaart brengen hoe bestaand groen bijdraagt aan biodiversiteit en hoe die biodiversiteit verder te verbeteren is. En ook: hoe is dat te koppelen aan andere stedelijke opgaven? Een 'biodiversiteitsstresstest', in de vorm van een makkelijk toegankelijke tool, zou dat inzicht kunnen leveren.

"De stresstest moet inspireren om stedelijke opgaven beter te koppelen aan biodiversiteit"

CRITERIA EN INDICATOREN

De eerste horde om deze test te maken werd begin 2019 genomen door studenten Geomedia & Design en Toegepaste Biologie van de HAS. Ze werkten aan een landelijk datamodel dat moet laten zien hoe het staat met de biodiversiteit op specifieke locaties en hoe die daar verbeterd kan worden. Daarvoor brachten ze eerst de criteria en indicatoren in kaart. Projectpartner De Bosgroep ging met ze de diepte in op het gebied van de ecologie. Welke indicatoren hebben we nodig om te meten waar biodiversiteitsstress is en hoe kun je meten of maatregelen succes hebben? Hoe vertaal je dat naar data? Het datamodel werd voor de zomer van 2019 opgeleverd. De basis van het model bestaat uit vier indicatoren: soortenrijkdom, habitatvariatie, verbindingen tussen groengebieden en stressfactoren voor biodiversiteit, zoals versterking en verzuring. Studenten van Van Hall Larenstein namen het stokje over van de HAS en werkten het model uit. Ze kwamen tot concrete maatregelen en legden de koppeling met andere stedelijke opgaven. Bij de deelnemende gemeenten worden pilots gedaan om het model met lokale gegevens te voeden. Daarmee kunnen gedetailleerdere uitspraken worden gedaan. Het is de bedoeling dat de stresstest eind 2020 klaar is.

AANZETTEN TOT HANDELEN

Tauw-medewerker Van der Strate hoopt dat het uiteindelijk lukt om met de biodiversiteitsstresstest het belang van groen aantoonbaar te maken. En dat overheden ook echt gaan handelen naar de inzichten die dat oplevert. Dat is nog een hele uitdaging, weet hij. "Er zijn vaker tools gemaakt, bijvoorbeeld om de economische baten van groen in beeld te brengen. Die blijven vaak ongebruikt. Ik denk dat we vaak de neiging hebben om behoud en verbetering van groen te veel vanuit biodiversiteit aan te vliegen, maar de doelgroep die voor dat argument gevoelig is, is heel smal. Dit punt is lastiger dan het maken van een instrument. Het helpt dat we daar nu al in de ont-wikkelfase samen met gemeenten over kunnen praten."

Kansenkaart voor biodiversiteit

De biodiversiteitsstresstest laat op een kaart – tot op straat- of bermniveau – met kleuren zien hoe robuust of juist kwetsbaar het groen in de stad is. Daarnaast geeft hij aan welke kansen er zijn om klimaatgerelateerde en gezondheidsproblemen op te lossen en tegelijkertijd de biodiversiteit te verhogen. De focus ligt steeds op gebieden waar een gemeente invloed op heeft zoals plantsoenen, bermen, verhardingen en gebouwen. Mogelijk krijgt de test, net als de hittestresstest, de vorm van een online tool. Hij moet iedereen in ieder geval op een goedkope en makkelijke manier inspireren stedelijke opgaven beter te koppelen aan biodiversiteit.

Uitdaging

“Alleen al over de vraag ‘wat is een datamodel?’ bestaan verschillende ideeën”, zegt Paulo van Breugel, docent aan de HAS die studenten Geomedia & Design begeleidde rond de biodiversiteitsstresstest. “Werken in een grote projectgroep blijft een uitdaging. We zitten daarom regelmatig bij elkaar met alle partners om te bepalen waar we precies naartoe moeten.”

Kwaliteit

Breugel ziet dat dat de studenten zich enorm verantwoordelijk voelden. “Ze wilden hun werk goed en op tijd overdragen aan Van Hall Larenstein, die ermee verder gingen. De wisselwerking met Van Hall heeft bijgedragen aan de kwaliteit. We kregen steeds vragen als: hoe en wat gaan jullie opleveren? Dat hielp ons scherper stellen: hoe hebben we het gedaan en waar kunnen we nog verbeteren?”

Prettige wisselwerking

De werkveldpartijen zijn goed te spreken over het proces tot nu toe. Johan Arts van projectpartner Bosgroep Zuid-Nederland: “De wisselwerking tussen de studenten, de school en ons is heel prettig. Behulpzaam is de uitstekende begeleiding vanuit de school. Als partner weet je dan dat je een meer volwassen product krijgt. De studenten waren bovendien uitzonderlijk zelfstandig.”

Helpen opleiden

Communicatief ging het niet meteen soepel, maar uiteindelijk is dat gewoon onderdeel van het leerproces, vindt Johan Arts: “Scholieren zijn de medewerkers van de toekomst. Via dit soort projecten kunnen we ze beter helpen opleiden. Projectgericht werken leren ze misschien uit een boek, maar bij ons zijn ze echt partner in een project. Ze ervaren welke partijen je moet betrekken, hoe je een planning maakt en hoe je je tegenover anderen moet opstellen.”

